

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה

נושאים נבחרים בפוליטיקה ישראלית 30 – 816 – 71
שנת הלימודים תשס"ז קורס חובה – שנתי (2 ש"ש) - מ.א.
שם המרצה: ד"ר אפרת קנולר

שעות קבלה: יום שלישי משעה 10.00-11.00, יום ד' בין השעות 13.00-14.00 בתאום מראש באתר האינטרנט.
מס' חדר: המחלקה למדעי המדינה בנין 213 (בנין מכסיקו), קומה שנייה חדר 257
טלפון במשרד: 5318957 - 03, **דואר אלקטרוני:** efratknoler@walla.co.il

תיאור ומטרת הקורס:

מאז שנות השבעים הפוליטיקה הישראלית מאופיינת בתהליכי שינוי משמעותיים בתחום החברתי והפוליטי. במהלך הקורס נדון בחלק מהשינויים ובהשפעתם על הפוליטיקה הישראלית, נלמד על הגישות השונות, כולל הגישה הביקורתיות - הפוסט מודרנית והפוסט ציונית, הסוציולוגיה הביקורתית וההיסטוריונים החדשים - לבעיות שהתעוררו בחברה הישראלית. ננתח את תהליכי השינוי: השפעת הגלובליזציה על הפוליטיקה הישראלית, גלי העלייה מברית המועצות, השינויים שחלו באליטה, ואת יחסי המערכת הפוליטית עם מערכות אחרות כגון: המערכת הכלכלית, המערכת הצבאית וכו'.

דרישות הקורס:

1. השתתפות פעילה בשיעורים.
2. ידיעת חומר הקריאה על פי נושאי הדיון בכיתה במהלך שנת הלימודים
3. כתיבת עבודה - 30%. הנחיות לגבי העבודה בעמוד האחרון
4. בחינה שתיערך בסיום הקורס – 70%. הסברים על הבחינה בעמוד האחרון
5. ציון עובר לפחות 60% בכל אחת מהמטלות.

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

סמסטר א'

א. שמאל ימין ומה שביניהם

1. אשר אריאן, מיכל שמיר, "האמנם מפלגה דומיננטית במערכת מפלגתית רופפת" בתוך אשר אריאן ומיכל שמיר (עורכים) **הבחירות בישראל 2003**, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2004, עמ' 27-52.
שמו מדעי המדינה לפי בחי. בי (1070219)

2. ראובן חזן, "השלכות האלקטורליות של הרפורמה הפוליטית: החיפוש אחר המרכז במערכת המפלגתית בישראל" בתוך אשר אריאן ומיכל שמיר (עורכים), **הבחירות בישראל – 1996**, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 1999, עמ' 203-231.
שמו מדעי המדינה לפי בחי. בי (424113)

3. נתן ינאי, "הופעת מפלגת המרכז בבחירות 1999: בחינה מערכתית השוואתית" בתוך אשר אריאן ומיכל שמיר (עורכים) **הבחירות בישראל – 1999**, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2001, עמ' 315-351.
שמו מדעי המדינה לפי בחי. בי (481471)

4. יפה מושקוביץ, **ליכוד בלי ליכוד**, תל-אביב, צ'ריקובר, 2004, עמ' 207-230.
E 324.2 לכוד מוש. לכ (592751)

5. Efrat knoler, "Change (Shinui) in the Center", *Israel Affairs*, Vol. 10, Sum 2004, pp. 73-97..

כתב עת בספריית מדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני

ב. המאבק על הזהות הקולקטיבית בישראל

1. אורי רם, "פרה-, פרו-, פוסט-, נאו- - המפה הסוציו – פוליטיקה הישראלית בתחילת המאה העשרים ואחת", בתוך מאגיד אלחאגי ואורי בן-אליעזר (עורכים), **בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משנתה**, חיפה: אוניברסיטת חיפה, תשס"ג, עמ' 489-507.
שמו סוציולוגיה לפי בשם. הב (568788)

אליעזר בן-רפאל, **זהויות יהודיות**, מורשת בן-גוריון, אוניברסיטת בן-גוריון, 2001, עמ' 61-81.
שמו סוציולוגיה לפי בן-רפאל. זה (489580) וגם תדפיס במערכת התדפיסים הסרוקים ADA (1070577)

2. אלעזר לשם, ישראל כמדינה רב תרבותית בפתח המאה העשרים ואחת" בתוך אלעזר לשם וזורית רואה-סטריאר (עורכים) שונות תרבותית כאתגר לשירותי אנוש, ירושלים: מאגנס, תשס"ד, עמ' 112-13.
שמו סוציולוגיה לפי שונות (568764)
3. אשר כהן, "ראשית צניחת גאולתנו – דעיכת הציונות הדתית במאבק על הזהות היהודית במדינת ישראל והשפעותיה לעתיד" בתוך אשר כהן וישראל הראל (עורכים) הציונות הדתית: עידן התמורות, ירושלים מוסד ביאליק, 2004, עמ' 364-385.
בספריה המרכזית (יהדות) D 642.088 ציו.הז (583968)
- ג. אלימות פוליטית
1. גולן להט, "חרבו של משיח: הלגיטימציה לאלימות פוליטית בתפיסת הזמן של המודרניות", פוליטיקה, 11/12, חורף 2004, עמ' 57-82.
כתב עת בספריית מדעי החברה
2. נעמי גל-אור, המחתרת היהודית: טרורזים שלנו, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1990, עמ' 31-48.
שמו סוציולוגיה לפי גל-אור (131888)
3. ריקי טסלר, "רדיקליזם דתי בין דמוקרטיה מתגוננת, פוליטיקה מתגוננת ואזרחות מתגוננת", מדינה וחברה, כרך 3, 1, עמ' 585-619.
כתב עת בספריית מדעי החברה
4. עמי פדהצור ודפנה קנטי-נסים, "האם זו הדת? מודל ניסיוני לבירור התמיכה באלימות פוליטית בישראל" פוליטיקה, 11/12, חורף 2004, עמ' 9-26.
כתב עת בספריית מדעי החברה
5. אריה נדלר, "הסתה ורצח פוליטי – היבטים חברתיים ופסיכולוגיים: המקרה של רצח רבין" בתוך ישעיהו ליבמן (עורך), רצח פוליטי: רצח רבין ורציחות פוליטיות במזרח התיכון, תל-אביב: מרכז יצחק רבין לחקר ישראל, 1998, עמ' 35-48.
שמו מדעי המדינה לפי רצח.פו (397045)
6. שלמה רוזניק, "לקחת את החוק לידיים' מימין ומשמאל – המחותרת היהודית ויש גבול", בתוך מאג'ש אלחאגי ואורי בן אליעזר (עורכים) בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה, חיפה: אוניברסיטת חיפה, 2003, עמ' 509-533.
שמו סוציולוגיה לפי בשם.הב (568788)
- ד. רב תרבותיות – תרבויות משנה בחברה הישראלית
1. מנחם מאוטנר, אבי שגיא, רונן שמיר, "הרהורים על רב תרבותיות בישראל" בתוך מנחם מאוטנר, אבי שגיא, רונן שמיר (עורכים) רב תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית, תל-אביב: רמות, 1998, עמ' 67-76.
שמו מדעי המדינה לפי רוז(רב) (378040) וגם תדפיס במערכת תדפיסים סרוקים ADA (1099247)
2. ברוך קימרלינג, "הישראלים החדשים: ריבוי תרבויות ללא רב-תרבותיות", אלפיים, 16, 1998.
כתב עת בספריית מדעי החברה וגם תדפיס 10080 (441610)
3. שלמה אבינרי, "זהות יהודית בין מסורת להגדרה עצמית", תרבות דמוקרטית, 8, 2004, עמ' 9-17.
כתב עת באולם 4
4. יאיר שלג, הדתיים החדשים, ירושלים: כתר, 2000, עמ' 54 – 112.
E 305.6 שלג.דת תש"ס (453047)
5. פרידמן מנחם, החברה החרדית: מקורות, מגמות ותהליכים, ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 1991, עמ' 6-25.
שמו סוציולוגיה לפי פרי.חב (183851)
6. סמי שלום שטרית, "מלכוד 17: בין חרדיות למזרחיות" בתוך יואב פלד (עורך) ש"ס- אתגר הישראליות, תל-אביב: ידיעות אחרונות וחמד, 2001, עמ' 21-51.
שמו מדעי המדינה לפי ש"ס(פלד) (497774)

7. ישעיהו ליבמן, "מלחמת התרבות בישראל – מיפוי מחדש" בתוך אניטה שפירה (עורכת) מדינה בדרך, ירושלים: מרכז שזר, תשס"א, עמ' 249-264.
שמו מדעי המדינה לפי מדי. בד. (486761)

8. ברוך קימרלינג, מהגרים, מתיישבים, ילידים, תל-אביב: עם עובד, תשס"ד, עמ' 337-369.
E 306 קימ.מה תשס"ד (578585)

9. הפורם ללימודי חברה ותרבות, "אפיסטמולוגיה של מזרחיות בישראל" בתוך חנן חבר, יהודה שנהב, פנינה מוצפי-הלר (עורכים), מזרחיים בישראל, תל-אביב: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2002, עמ' 15-27.
שמו סוציולוגיה לפי מזר. בי. (531053)

10. סמי סמוכה, "מאוריינטליזם למחקר ביקורתי: מגמות בחקר המיעוט הערבי בישראל, בתוך משה נאור (עורך) מדינה וקהילה, ירושלים, מאגנס, תשס"ד, עמ' 101-115.
E 306.2 מדי. וק. (592145)

11. יצחק רייטר, "דילמות ביחסי יהודים-ערבים בישראל", בתוך יצחק רייטר (עורך) דילמות תל-אביב, שוקן, 2005, עמ' 11-43.
שמו מדעי המדינה לפי דיל.בי. (1068678)

סמסטר ב'

ה. ההיסטוריונים החדשים – מוקדי הויכוח

1. אורי רם, "זיכרון וזהות: סוציולוגיה של ויכוח ההיסטוריונים בישראל" תיאוריה וביקורת, 8, עמ' 9-32.
כתב עת בספריית מדעי החברה וגם תדפיס 5881 (386888)

אניטה שפירה, יהודים חדשים יהודים ישנים, תל-אביב, עם עובד, 1998, עמ' 19-45.
שמו סוציולוגיה לפי שפי. יה. (357181)

אילן פפה, ההיסטוריה החדשה של מלחמת 1948" תיאוריה וביקורת, 3, עמ' 99-114.
כתב עת בספריית מדעי החברה - אולם 4 בדלפק

ו. פוסט ציונות

אליעזר שביד, "למהותה ולרקעה של ה"פוסט ציונות" גשר, 131, עמ' 18-26.
כתב עת בספרייה המרכזית

שלמה אהרונסון" ציונות ופוסט-ציונות: ההקשר ההיסטורי אידיאולוגי" בין חזון לרוויזיה, עמ' 291-309.
שמו סוציולוגיה לפי בין.חז. (358252)

ז. הגלובליזציה והשפעתה על ישראל

1. אורי רם, "ה - M הגדולה: מקדונלד'ס והאמריקניזציה של המולדת", תיאוריה וביקורת, 23, סתיו 2003, עמ' 179-210.
כתב עת באולם 4 וגם תדפיס 9588 (577373)

2. רם אורי, "בין הנשק והמשק: ישראל בעידן העולמקומי" סוציולוגיה ישראלית, ב(1) עמ' 99-145.
כתב עת באולם 4 בדלפק וגם תדפיס 9008 (554998)

ח. מדינה יהודית ודמוקרטיה

1. אלכסנדר יעקובסון, אמנון רובינשטיין, ישראל ומשפחת העמים, ת"א, שוקן 2003, ע' 215-221, 240-257.
E 320.101 יעק.יש (569825)

2. אדם ד. דניאל, מדינה יהודית ודמוקרטיה, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2003, עמ' 14-37.
E 322.1 דנא.מד (575638)

3. רות גביזון, מדינה יהודית ודמוקרטיה: אתגרים וסיכונים" בתוך מנחם מאוטנר, אבי שגיא, רונן שמיר (עורכים), רב תרבותיות במדינה יהודית ודמוקרטיה, תל-אביב: רמות, 1998, עמ' 213-278.
שמו מדעי המדינה לפי רוז(רב) (378040)

4. מרדכי קרמניצר, "ישראל – מדינה יהודית, דמוקרטית ושל אזרחיה" בתוך יצחק רייטר (עורך) דילמות, תל-אביב, שוקן, 2005, עמ' 241-230.
שמו מדעי המדינה לפי דיל.בי (1068678)

הנחיות לכתיבת עבודה

משקל העבודה בשקלול הציון הסופי – 30%.
תאריך הגשת העבודה: יום רביעי 2.4.2007.
באתר האינטרנט של המחלקה למדעי המדינה ניתן למצוא מסמך המפרט כללי כתיבה לעבודה סמינריונית. עקרונות הכתיבה הם זהים למרות שהיקף העבודה הנדרש מכס קצר בהרבה.
האתר: <http://www.biu.ac.il/SOC/po>
היקף העבודה: 10 – 15 לא כולל תוכן עניינים ורשימת מקורות (ביבליוגרפיה).
העבודה תיכתב בגופן 12 עם רווחים של שורה וחצי בין השורות.
חובה להשתמש לפחות ב- 2 פריטים מתוך הרשימה הביבליוגרפית ו- 2 פריטים מתוך ספרים/מאמרים שנכתבו משנת 2004 ואילך.
ניתן לכתוב את העבודה בזוגות.

נושאים לבחירה

1. ההתנתקות כחלק מהמאבק על הזהות הקולקטיבית.
2. מיתוס מלחמת השחרור: היסטוריונים ישנים מול היסטוריונים חדשים.
3. מפלגת קדימה: האמנם מפלגת מרכז?

המבחן

המבחן יהיה מורכב משני חלקים. החלק הראשון – חובה, שאלה אחת מתוך שתי שאלות. תשובה מלאה - 40%. החלק השני שתי שאלות מתוך 3. כל תשובה מלאה 30. דוגמה לשאלות תינתן במהלך סמסטר ב'.